

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ

Кафедра адміністративного, цивільного та господарського права
і процесу

ПОГОДЖЕНО:

Завідувач кафедри адміністративного,
цивільного, господарського права і процесу
доктор юридичних наук, професор
_____ Світлана НІЩИМНА
« ____ » _____ 2020 року

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО
СУДОЧИНСВА»**

**для підготовки фахівців на третьому (освітньо-науковому) рівні
вищої освіти за спеціальністю 081 «Право»**

РОЗРОБНИК:
професор кафедри
доктор юридичних наук, доцент
Вадим КОВЕРЗНЕВ

ЗАТВЕРДЖЕНО:
на засіданні кафедри адміністративного,
цивільного та господарського права і процесу
протокол № __ від «__» _____ 2020 р.

Кредити та кількість годин: 4 кредити ECTS;
120 год., з них: 16 лекцій, 32 год. практичних занять і 72 год.
самостійної роботи
120 год., з них: 10 лекцій, 14 год. практичних занять 96 год.
самостійної роботи

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Силабус навчального курсу «Актуальні проблеми адміністративного судочинства» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за спеціальністю 081 «Право».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є суспільні відносини, що виникають в процесі вирішення адміністративними судами спорів у сфері публічно-правових відносин.

Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти третього рівня передбачає вивчення дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного судочинства» за денною та заочною формами навчання в обсязі 120 годин, в тому числі: 16 (10) годин лекцій, 32 (14) години практичних занять і 72 (96) години самостійної роботи; усього 4 кредити ЄСТС.

Навчальна дисципліна вивчається протягом одного семестру; результатом засвоєння матеріалу є складання здобувачами вищої світи третього рівня заліку.

Лекційні заняття системно охоплюють увесь курс і допомагають здобувачам вищої освіти третього рівня усвідомити актуальні проблеми адміністративного судочинства та можливі способи їх розв'язання.

Вивчення курсу «Актуальні проблеми адміністративного судочинства» передбачає не лише засвоєння теоретичного матеріалу та національного законодавства, але й практики його застосування Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду та Великою Палатою Верховного Суду.

Проведення *практичних занять* має на меті надати здобувачам вищої освіти третього рівня навички практичного застосовувати набутих під час лекцій теоретичних знань і національного законодавства при вирішенні складних завдань, що можуть виникати в сфері публічних правовідносин.

Самостійна робота повинна мати місце у всіх формах занять, а також при виконанні контрольних робіт, опрацюванні нормативних матеріалів, тестуванні тощо.

Особливе значення для вироблення навичок творчого підходу до вивчення курсу має організація самостійної роботи на науково-дослідному рівні, підготовка доповідей і виступи з ними на наукових конференціях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного судочинства» здобувачі вищої освіти третього рівня повинні:

- *знати* засади визначення юрисдикції адміністративних судів, предметної і територіальної підсудності окремих категорій адміністративних справ; особливості перегляду судових рішень в адміністративних справах за нововиявленими або виключними обставинами, виконання судових рішень і способи забезпечення єдності судової практики в адміністративних справах;

- *ознайомитись* з правовими позиціями Європейського суду з прав людини та Верховного Суду щодо практики розв'язання публічно-правових спорів;

- *вміти* застосовувати одержані теоретичні знання на практиці.

На основі засвоєного матеріалу оцінка знань здобувачів вищої освіти третього рівня проводиться за кредитно-модульною системою.

Підсумковою формою контролю знань є залік, який має на меті перевірити теоретичні знання та вміння застосувати їх, вирішуючи конкретні складні практичні завдання, а також вміння здобувачів самостійно працювати з науковою та навчальною літературою.

2. Міждисциплінарні зв'язки: загальна теорія права, конституційне право, цивільне право і процес, господарське право і процес, адміністративне право.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		Л	СЗ	ПЗ	СР		Л	СЗ	ПЗ	СР
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Засади розмежування юрисдикції адміністративних судів з юрисдикцією загальних і господарських судів	15	2	-	4	9	15	2	-	2	11
Тема 2. Визначення предметної і територіальної підсудності окремих категорій адміністративних справ	15	2	-	4	9	15	2	-	2	11
Тема 3. Представництво в адміністративних справах	15	2	-	4	9	15	0	-	2	13
Тема 4. Особливості доказування в адміністративних справах	15	2	-	4	9	15	0	-	2	13
Тема 5. Сповідання учасників справи про час і місце розгляду адміністративної справи	15	2	-	4	9	15	0	-	0	15
Тема 6. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	15	2	-	4	9	15	2	-	2	11
Тема 7. Виконання рішень в адміністративних справах	15	2	-	4	9	15	2	-	2	11
Тема 8. Забезпечення єдності судової практики в адміністративних справах	15	2	-	4	9	15	2	-	2	11
Форма контролю - ЗАЛІК										
Усього годин	120	16	-	32	72	120	10	-	14	96

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Під час самостійної роботи здобувач вищої освіти третього рівня повинен ознайомитися з конспектом лекції, опрацювати відповідний розділ Кодексу адміністративного судочинства та ознайомитися з рекомендованою навчальною і науковою літературою.

Після опрацювання навчальної та наукової літератури, здобувач вищої освіти третього рівня повинен самостійно підготувати відповіді на питання, які винесено на самостійне вивчення.

За бажанням здобувач може підготувати реферат, що корелює з відповідною темою лекції, та подати його на перевірку викладачеві.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<p><u>Тема 1. Засади розмежування юрисдикції адміністративних судів з юрисдикцією загальних і господарських судів</u></p> <p><i>Питання для самостійного опрацювання:</i></p> <p>Завдання адміністративного судочинства, Компетенція адміністративних судів, Принципи адміністративного судочинства, Визначення публічно-правового спору, Визначення адміністративної справи, Визначення адміністративного договору, Публічно-управлінські функції, Поняття публічної служби, Поняття нормативно-правового акту та акту індивідуальної дії, Правовий зміст категорії «верховенство права»</p>	9/11
2.	<p><u>Тема 2. Визначення предметної і територіальної підсудності окремих категорій адміністративних справ</u></p> <p><i>Питання для самостійного опрацювання:</i></p> <p>Справи на які поширюється юрисдикція адміністративних судів, Розмежування предметної юрисдикції місцевих і окружних адміністративних судів, Розгляд кількох пов'язаних між собою вимог, Інстанцій на юрисдикція, Порядок визначення територіальної юрисдикції Виключна підсудність адміністративних справ, Підсудність справ, у яких стороною є суд або суддя, Наслідки порушення позивачем предметної, територіальної або інстанційної підсудності, Недопустимість спорів про підсудність між адміністративними судами.</p>	9/11
3.	<p><u>Тема 3. Представництво в адміністративних справах</u></p> <p><i>Питання для самостійного опрацювання:</i></p> <p>Участь представника в адміністративній справі, Законні представники, Особи, які можуть бути представниками, Особи, які не можуть бути представниками, Документи, що підтверджують повноваження представників, Поноваження представників в суді,</p>	9/13

	Участь у судовому процесі оранів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб та їхні права.	
4.	<p><u>Тема 4. Особливості доказування в адміністративних справах</u></p> <p><i>Питання для самостійного опрацювання:</i></p> <p>Поняття доказів, Вимоги, що ставляться до доказів (належність, допустимість, достовірність, достатність) Обов'язок доказування в адміністративних справах, Підстави звільнення від доказування. Порядок подання доказів, Порядок та підстави витребування доказів, Виконання судових доручень щодо збирання доказів, Порядок та підстави звернення із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду, Оцінка доказів, Види доказів (показання свідка, письмові докази, речові докази, електронні докази, висновок експерта, висновок експерта у галузі права), Порядок та підстави забезпечення доказів.</p>	9/13
5.	<p><u>Тема 5. Сповіщення учасників про час і місце розгляду адміністративної справи</u></p> <p><i>Питання для самостійного опрацювання:</i></p> <p>Способи виклику учасників адміністративної справи до суду, Зміст судової повістки, Порядок вручення судової повістки, Наслідки відмови від одержання повістки, Виклик (повідомлення) шляхом надсилання повістки електронною поштою, факсимільним повідомлення, телефонограмою, Виклик (повідомлення) сторін і третіх осіб місце проживання (перебування) яких невідоме, Обов'язок повідомлення прозміну адреси та причини неприбуття в судове засідання</p>	9/15
6.	<p><u>Тема 6. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами</u></p> <p><i>Питання для самостійного опрацювання:</i></p> <p>Підстави для перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Право подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок і строк подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Форма та зміст заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Процедура перегляду судового рішення за нововиявленими або</p>	9/11

	виключними обставинами. Судове рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами.	
7.	<p><u>Тема 7. Виконання судових рішень в адміністративних справах</u> <i>Питання для самостійної роботи:</i> Обов'язковість судових рішень. Судові рішення, які виконуються негайно. Порядок звернення судових рішень в адміністративних справах до виконання. Виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню. Зупинення виконання судового рішення. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого листа до виконання. Примирення сторін у процесі виконання. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу виконання судового рішення. Заміна сторони виконавчого провадження. Поворот виконання судових рішень. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень – відповідачем на виконання рішення суду.</p> <p><u>Тема 8. Забезпечення єдності судової практики в адміністративних справах</u> <i>Питання для самостійного опрацювання:</i> Завдання і повноваження Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду, Завдання і повноваження Великої Палати Верховного Суду, Обов'язковість правових висновків Верховного Суду, Підстави та порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої палати Верховного Суду, Особливості провадження у зразковій справі, Особливості провадження у типовій справі.</p>	9/11
8.	<p>Разом:</p>	9/11
	Разом:	72/96

Практичні заняття

Підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання нормативно-правових актів з питань здійснення адміністративного судочинства та судової практики, з метою успішного виконання практичних завдань.

Ситуативні завдання до практичних занять

ТЕМА 1.

1.1. Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом до Чернігівської міської ради про скасування рішення про виділення земельної ділянки у власність Особі 3.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

1.2. Особа 1, яка працює на посаді завідувача Першою чернігівською нотаріальною конторою, звернулася до Деснянського районного суду м. Чернігова з цивільним позовом до Північно-Східного територіального управління юстиції Міністерства юстиції (м. Суми) про скасування наказу про притягнення її до дисциплінарної відповідальності у вигляді догани.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

1.3. Академія Державної пенітенціарної служби звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом до Особи 2, яка була відрахована з числа курсантів академії за академічну неуспішність, про стягнення витрат, пов'язаних з її матеріальним утриманням під час навчання.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

1.4. Особа 1, яка працює вчителем школи-ліцею № 22, звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом про скасування наказу Управління освіти Чернігівської міської ради, яким зменшено надбавки за престижність праці педагогічним працівниками.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

1.5. Особа 1, яка є адвокатом, звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Чернігівської області про скасування рішення про притягнення до адміністративної відповідальності за порушення присяги адвоката.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

1.6. Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом до начальника Чернігівського відділу поліції в зв'язку з неналежним реагуванням на її заяву про кримінальне правопорушення, вчинене Особою 3.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

1.7. Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом до Чернігівської міської про скасування рішення, яким затверджено план міста Чернігова.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

1.8. Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом до Чернігівської міської ради щодо визначення переможцем конкурсу на здійснення пасажирських перевезень Особи 3.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

1.9. Національна асоціація адвокатів України звернулася до Київського окружного адміністративного суду з позовом до державного реєстратора про скасування рішення про державну реєстрацію змін до відомостей про КДКА, що не пов'язані зі змінами в установчих документах.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

1.10. Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом до державного реєстратора про скасування державної реєстрації ОСББ.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

1.11. Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом ФОП Особи 2 про визнання протиправним користування земельною ділянкою без оформлення правовстановлюючих документів.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

1.12. Особа 1, яка не має статусу ФОП, звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом до Антимонопольного комітету України про визнання протиправним і скасування рішення про відмову в притягнення до відповідності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції ТОВ «Либідь»

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

1.13 Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом до державного реєстратора про скасування рішення про державну реєстрацію права на земельну ділянку за Особою 3.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

ТЕМА 2.

2.1. Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом до патрульного поліцейського А. про визнання протиправною і скасування постанови про притягнення до адміністративної відповідальності за порушення громадського порядку.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

2.2. Особа 1 звернулася до Деснянського районного суду м. Чернігова з адміністративним позовом на незаконні дії та рішення Окружної виборчої комісії № 206, вчинені під час виборів Президента України.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

2.3. Особа 1 звернулася до Деснянського районного суду м. Чернігова з адміністративним позовом до державного виконавця Деснянського відділу ДВС про визнання незаконною і скасування постанови про відкриття виконавчого провадження з виконання виконавчого напису нотаріуса щодо стягнення з позивача заборгованості.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

2.4. Особа 1, яка зареєстрована в м. Києві, а фактично проживає без реєстрації на території Деснянського району м. Чернігова, звернулася до Деснянського районного суду м. Чернігова з позовом до патрульного поліцейського Львівського відділу поліції про скасування постанови про притягнення до адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху.

Завдання: визначити до юрисдикції якого суду належить цей спір та навести відповідні обґрунтування.

ТЕМА 3.

3.1. У провадженні Чернігівського окружного адміністративного суду перебуває справа за позовом Особи 1 до Чернігівської міської ради про скасування рішення щодо затвердження тарифів на комунальні послуги, яка розглядається судом за правилами загального позовного провадження.

Завдання: надати обґрунтовану відповідь, які документи повинні пред'явити суду представники сторін?

3.2. У провадженні Чернігівського окружного адміністративного суду перебуває справа за позовом Особи 1 до Головного управління ПФУ в Чернігівській області про визнання протиправною відмову в перерахунку пенсії та відшкодування завданої майнової і моральної шкоди, яка розглядається судом за правилами спрощеного позовного провадження.

Завдання: надати обґрунтовану відповідь, які документи повинні пред'явити суду представники сторін?

ТЕМА 4.

4.1. Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом до ГУ ДФС у Чернігівській області про визнання протиправним і скасування рішення-повідомлення про стягнення податкової заборгованості в 1 млн грн.

Представник відповідача до суду не з'явився, відзив на позову заяву не надіслав.

Завдання: обґрунтувати як повинен діяти в цій ситуації адміністративний суд.

4.2. Під час розгляду адміністративним судом справи за позовом Особи 1 до патрульного поліцейського про скасування постанови про притягнення до адміністративної відповідальності, позивач заявив клопотання про приєднання до справи копії диплому про вищу освіту як доказ, що характеризує його особу.

Завдання: обґрунтувати як повинен діяти в цій ситуації адміністративний суд.

4.3. Під час розгляду адміністративним судом справи за позовом Особи 1 до ГУ ПФУ про перерахунок пенсії відповідач заявив клопотання про приєднання до справи довідки про фактичний перерахунок пенсії, в якій не зазначено ім'я особи, якій здійснено перерахунок пенсії.

Завдання: обґрунтувати як повинен діяти в цій ситуації адміністративний суд.

4.4. Під час розгляду адміністративним судом справи за позовом Особи 1 до ГУ ПФУ про перерахунок пенсії відповідач заявив клопотання про приєднання до справи довідки про фактичний перерахунок пенсії, в якій здійснено виправлення розміру призначеної пенсії, при цьому вказане виправлення не засвідчено повноважною посадовою особою.

Завдання: обґрунтувати як повинен діяти в цій ситуації адміністративний суд.

ТЕМА 5.

5.1. Після відкриття провадження в справі з'ясувалося, що відповідач – фізична особа 1 немає в Україні зареєстрованого місця проживання.

Завдання: надати відповідь яким чином така особа викликається до адміністративного суду.

5.2. Після відкриття провадження в справі з'ясувалося, що відповідач – юридична особа 1 відсутня за зареєстрованим місцем знаходження, в зв'язку з цим конверт з викликом до суду повернуто без вручення адресатові з довідкою поштового відділення про відсутність особи за вказаною адресою.

Завдання: надати відповідь чи вважається така особа належно сповіщеною про час і місце розгляду справи.

5.3. Під час вручення повістки про виклик до суду, представник відповідача відмовився від її одержання.

Завдання: надати відповідь – за яких умов відповідач вважатиметься сповіщеним про час і місце розгляду суду належним чином.

5.4. В адміністративній справі оголошено перерву. Про наступне судове засідання відповідача сповіщено рекомендованим листом, який надіслано за адресою вказаною у відзиві на позовну заяву. Втім, виклик до суду було повернуто поштою без вручення з довідкою про те, що відповідач вибув із зазначеною на конверті адресою.

Про зміну адреси місця знаходження відповідач суд не повідомив.

Завдання: надати обґрунтовану відповідь чи вважається такий відповідач належно сповіщеним про час і місце розгляду справи.

ТЕМА 6.

6.1. Особа 1 звернулася до Деснянського районного суду м. Чернігова із заявою про перегляд за нововиявленими обставинами рішення, яким відмовлено в задоволенні її позову, посилаючись постанову Верховного Суду, якою висловлено в аналогічних правовідносинах протилежну позицію.

Завдання: обґрунтувати, яке повинен ухвалити судове рішення місцевий суд в цій ситуації.

6.2. Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду із заявою про перегляд рішення за нововиявленими обставинами. В якості такої обставини посилається на отримання нових доказів, які підтверджують обґрунтованість заявлених нею позовних вимог.

Завдання: обґрунтувати, яке повинен ухвалити судове рішення місцевий суд в цій ситуації.

6.3. Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду із заявою про перегляд рішення за нововиявленими обставинами. В якості такої обставини посилається на скасування закону на якій послався суд під час ухвалення рішення.

Завдання: обґрунтувати, яке повинен ухвалити судове рішення місцевий суд в цій ситуації.

6.4. Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду із заявою про перегляд рішення за нововиявленими обставинами. В якості такої обставини посилається на невірну оцінку місцевим судом наданих нею доказів, що потягнуло до ухвалення неправильного рішення.

Завдання: обґрунтувати, яке повинен ухвалити судове рішення місцевий суд в цій ситуації.

6.5. Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду із заявою про перегляд рішення за виключними обставинами. В якості такої обставини посилається на скасування апеляційним судом рішення, яке стало підставою для ухвалення рішення, що підлягає перегляду.

Завдання: обґрунтувати, яке повинен ухвалити судове рішення місцевий суд в цій ситуації.

6.6. Особа 1 звернулася до Чернігівського окружного адміністративного суду із заявою про перегляд рішення суду, яке фактично виконане, за виключними обставинами. В якості такої обставини посилається на скасування Конституційним Судом України закону, який було застосовано судом під час ухвалення рішення.

Завдання: обґрунтувати, яке повинен ухвалити судове рішення місцевий суд в цій ситуації.

ТЕМА 7.

7.1. Фабула справи: Рішенням Чернігівського окружного адміністративного суду від 01.01.2020, яке вступило в законну силу, зобов'язано Головне управління Пенсійного фонду України в Чернігівській області здійснити Особі 1 перерахунок довічного грошового утримання як судді Чернігівського апеляційного суду у відставці відповідно до положень ч. 3 ст. 142 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» - в розмірі 60% грошового забезпечення працюючого судді відповідного суду.

На підставі цього рішення окружним судом видано виконавчий лист, який пред'явлено стягувачем для примусового виконання до державної виконавчої служби.

Втім, відповідач відмовився виконувати рішення суду посилаючись на його незаконність.

Завдання: Вказати, які дії повинен вчинити стягувач, щоб примусити боржника виконати рішення суду; підготувати відповідну процесуальну заяву та проект судового рішення по цій заяві.

7.2. Фабула справи: Рішенням Чернігівського окружного адміністративного суду від 01.01.2020, яке вступило в законну силу, зобов'язано Головне управління Пенсійного фонду України в Чернігівській області здійснити Особі 1 перерахунок довічного грошового утримання як судді Чернігівського апеляційного суду у відставці відповідно до положень ч. 3 ст. 142 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» - в розмірі 60% грошового забезпечення працюючого судді відповідного суду.

На підставі цього рішення окружним судом видано виконавчий лист, який пред'явлено стягувачем для примусового виконання до державної виконавчої служби.

Після відкриття виконавчого провадження боржник звернувся до суду із заявою про визнання виконавчого листа таким, що не підлягає виконанню, посилаючись на незаконність судового рішення по справі.

Завдання: підготувати проєкт судового рішення по заяві боржника.

7.3. Фабула справи: Рішенням Чернігівського окружного адміністративного суду від 01.01.2020, яке вступило в законну силу, зобов'язано Головне управління Пенсійного фонду України в Чернігівській області здійснити Особі 1 перерахунок довічного грошового утримання як судді Чернігівського апеляційного суду у відставці відповідно до положень ч. 3 ст. 142 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» - в розмірі 60% грошового забезпечення працюючого судді відповідного суду.

На підставі цього рішення окружним судом видано виконавчий лист, який пред'явлено стягувачем для примусового виконання до державної виконавчої служби.

В процесі примусового виконання судового рішення стягував помер. Його спадщину прийняла дружина – Особа 4.

Завдання: підготувати проєкт заяви спадкоємиці до окружного, яка надасть їй можливість отримати грошові кошти, що були нараховані на підставі рішення суду як заборгованість, що виникла внаслідок перерахунку пенсії.

ТЕМА 8.

8.1. Фабула справи: ОСОБА_1 звернувся до суду з адміністративним позовом до Головного Управління Пенсійного фонду України в Чернігівській області (далі – відповідач), в якому просить суд визнати протиправною бездіяльність відповідача щодо здійснення перерахунку та виплати ОСОБА_1 пенсії з 01 січня 2016 року як пенсіонеру органів внутрішніх справ згідно із Законом України від 23 грудня 2015 року № 900-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення гарантій соціального захисту колишніх працівників органів внутрішніх справ України та членів їх сімей», статтями 51, 63 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року № 988 «Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції», на підставі наданої довідки про грошове забезпечення для перерахунку пенсій з урахуванням грошового забезпечення поліцейських, зобов'язавши відповідача здійснити перерахунок та виплату пенсії ОСОБА_1 з 01 січня 2016 року як пенсіонеру органів внутрішніх справ згідно з наданою довідкою про грошове забезпечення для перерахунку пенсій з урахуванням грошового забезпечення поліцейських станом на 01 січня 2016 року, яка виготовлена Ліквідаційною комісією ГУ МВС України у Чернігівській області, та вчинити дії щодо виплати пенсії з 01 січня 2016 року з урахуванням раніше проведених виплат.

На обґрунтування позовних вимог позивач зазначив, що він є пенсіонером органів внутрішніх справ, якому призначена пенсія за вислугою років відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб». Позивач вважає, що законодавством йому гарантовано право на перерахунок пенсії у зв'язку зі зміною розміру хоча б одного з видів грошового забезпечення відповідних категорій військовослужбовців та осіб, які мають право на пенсію за вказаним Законом.

Відповідач вважає позов безпідставним і просив відмовити в його задоволенні.

Завдання: запропонувати рішення по суті справи.

8.2. Фабула справи. Особа 1 звернулася до суду з позовом до Чернігівського об'єднаного управління ПФУ Чернігівської області (далі – відповідач) про:

а) визнання протиправною відмови відповідача здійснити переведення *Особа 1* з пенсії по інвалідності на пенсію державного службовця;

б) зобов'язання відповідача призначити *Особа 1* з 31.01.2018 пенсію державного службовця відповідно до ст. 37 Закону України «Про державну службу» № 3723 в розмірі 60% від заробітку, зазначеного в довідці від 31.01.2018 №1868/06;

в) зобов'язання відповідача з 31.01.2018 здійснювати нарахування і виплату *Особа 1*, пенсії державного службовця відповідно до ст. 37 Закону України «Про державну службу» № 3723 в розмірі 60% від заробітку зазначеного в довідці від 31.01.2018 № 1868/06.

На обґрунтування позову *Особа 1* зазначила, що внаслідок порушення ст. 37 Закону України «Про державну службу» № 3723 та ст. 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» відповідач незаконно відмовив їй у призначенні пенсії державного службовця, посилаючись на те, що позивачка не досягла визначеного Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» пенсійного віку.

Відповідач вважає позов безпідставним і просив відмовити в його задоволенні.

Завдання: запропонувати рішення по суті справи.

8.3. Фабула справи. У серпні 2019 року ОСОБА_1 звернувся з позовом до Головного управління Пенсійного фонду України в Чернігівській області (відповідач) в якому просив: визнати протиправними дії відповідача щодо зменшення ОСОБА_1 з 05.01.2018 року розміру доплат, передбачених законодавством для учасників бойових дій; зобов'язати відповідача провести ОСОБА_1 перерахунок пенсії з 05.01.2018 зі стовідсотковим врахуванням та виплатою доплат, передбачених законодавством для учасників бойових дій, а саме - підвищення пенсії в розмірі 25 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, встановлене частиною четвертою статті 12 Закону України від 22.10.1993 №3551-ХІІ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», цільової грошової допомоги на прожиття учаснику бойових дій у розмірі 40 гривень, передбаченої Законом України від 16.03.2004 №1603-IV «Про поліпшення матеріального становища учасників бойових дій та інвалідів війни» (назва із змінами, внесеними згідно із Законом України від 18.11.2004 №2192-IV; і виплатити різницю між фактично отриманою та належною до сплати сумою пенсії, починаючи з 05.01.2018; зобов'язати відповідача подати до Чернігівського окружного адміністративного суду протягом місяця, з дня набрання постановою законної сили, звіт про виконання судового рішення.

В обґрунтуванні своїх вимог позивач вказує на те, що проходив військову службу у Збройних Силах України й 04.01.2018 звільнений у запас. Починаючи з 05.01.2018 йому призначено пенсію згідно Закону України від 09.04.1992 №2262-ХІІ «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (далі - Закон №2262-ХІІ). Також, позивач зазначає, що є учасником бойових дій та йому виплачується підвищення до пенсії відповідно до Закону №3551-ХІІ у розмірі 25 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність. Окрім цього, ОСОБА_1 є отримувачем цільової грошової допомоги на прожиття у розмірі 40 гривень, яка виплачується йому щомісячно на підставі статті 1 Закону №1603-IV.

Позивач наголошує на тому, що вказані вище підвищення до пенсії та цільова грошова допомога, після проведеного відповідачем перерахунку пенсії, а саме - починаючи з 05.01.2018, виплачуються, на його думку, в розмірі 50 відсотків на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 №103 «Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб».

Відповідач вважає позов безпідставним і просив відмовити в його задоволенні.

Завдання: запропонувати рішення по справі.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів денне/ заочне	Форма навчання	
			денна	заочна
			Практичні заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)	
Розділ 1. Проблеми фінансового права (загальна частина)				
1.	Засади розмежування юрисдикції адміністративних судів з юрисдикцією загальних і господарських судів	6/6	6	6
2.	Визначення предметної і територіальної підсудності окремих категорій адміністративних справ	6/7	6	7
3.	Представництво в адміністративних справах	6/7	6	7
4.	Особливості доказування в адміністративних справах	6/7	6	7
5.	Сповіднення учасників про час і місце розгляду адміністративних справ	6/-	6	-
6.	Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	6/7	6	7
7.	Виконання судових рішень в адміністративних справах	6/3,5	6	7
8.	Забезпечення єдності судової практики	6/7	6	7
Разом		48/48	48	48
Виконання завдань для самостійної та індивідуальної роботи			12	
залік			40	
Всього			100 балів	

За правильне виконання практичних завдань може бути нараховано 48 балів; ще 12 балів здобувач вищої освіти може отримати в разі виконання самостійного або індивідуального завдання.

Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ

1. Завдання адміністративного судочинства.
2. Принципи адміністративного судочинства.
3. Форми адміністративного судочинства.
4. Правнича допомога при вирішенні справ в адміністративному суді.
5. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система.
6. Адміністративна юрисдикція.
7. Склад суду. Відводи.
8. Учасники судового процесу.
9. Поняття доказів та їх характеристика.
10. Обов'язковість доказування. Підстави звільнення від доказування.
11. Подання доказів і витребування доказів. Оцінка доказів. Наслідки пропуску процесуальних строків.
12. Судові виклики і повідомлення.
13. Види судових витрат. Порядок зменшення розміру або звільнення від сплати судових витрат чи розстрочення їх сплати.
14. Порядок розподілу судових витрат.
15. Види заходів процесуального примусу, підстави і порядок їх застосування.
16. Підстави для забезпечення позову. Способи забезпечення позову.
17. Зміст і форма заяви про забезпечення позову. Порядок розгляду заяви про забезпечення позову.
18. Заміна способів забезпечення позову. Скасування заходів забезпечення позову.
19. Поняття процесуальних строків і порядок їх обчислення. Поновлення та продовження
20. Процесуальні заяви по суті справи.
21. Заяви з процесуальних питань.
22. Порядок пред'явлення позову. Залишення позову без руху, повернення позову. Відмова у відкритті провадження в справі.
23. Відкриття провадження в справі. Об'єднання і роз'єднання позовів.
24. Завдання підготовчого провадження і строк його проведення. Порядок проведення підготовчого засідання. Судові рішення у підготовчому засіданні.
25. Підстави врегулювання спору за участю судді. Порядок і строк врегулювання спору за участю судді.
26. Порядок відмови позивача від позову та її прийняття судом. Примирення сторін. Виконання умов примирення.
27. Завдання і строки розгляду справи по суті. Процедура розгляду справи судом.
28. Фіксування судового процесу технічними засобами.
29. Підстави зупинення провадження в справі.

30. Підстави для закриття провадження в справі.
31. Підстави для залишення позову без розгляду.
32. Наслідки закриття провадження в справі та зупинення провадження в справі.
33. Види судових рішень та вимоги, що ставляться до судових рішень.
34. Проголошення судового рішення. Додаткове судове рішення.
35. Особливості розгляду справ щодо оскарження нормативно-правових актів органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів владних повноважень.
36. Особливості провадження у справах щодо оскарження дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
37. Особливості провадження у виборчих справах.
38. Особливості провадження у справах щодо втручання у права на мирне зібрання.
39. Особливості провадження у справах щодо оскарження дій та бездіяльності державного виконавця.
40. Особливості провадження у справах щодо примусового видворення іноземців та осіб без громадянства з України.
41. Особливості провадження у справах щодо затримання іноземців та осіб без громадянства.
42. Особливості провадження у зразковій справі.
43. Особливості провадження у типовій справі.
44. Право на апеляційне оскарження. Ухвали, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку. Строк на апеляційне оскарження.
45. Форма та зміст апеляційної скарги. Порядок подання апеляційної скарги.
46. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги апеляційним судом. Відмова у відкритті апеляційного провадження.
47. Відкриття апеляційного провадження. Надіслання апеляційної скарги та додатків. Приєднання до апеляційної скарги. Доповнення, зміни, відкликання апеляційної скарги чи відмова від неї. Відзив на апеляційну скаргу. Закриття апеляційного провадження.
48. Підготовка справи до апеляційного розгляду. Межі перегляду судом апеляційної скарги.
49. Процедура апеляційного розгляду. Повноваження апеляційного суду
50. Судові рішення апеляційного суду. Зміст постанови апеляційного суду та порядок набрання нею законної сили. Окрема ухвала апеляційного суду.
51. Суд касаційної інстанції. Право на касаційне оскарження. Строк касаційного оскарження.
52. Форма і зміст касаційної скарги. Порядок подання касаційної скарги.
53. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги. Відмова у відкритті касаційного провадження.
54. Відкриття касаційного провадження. Надіслання копій касаційної скарги та додатків іншим учасникам справи. Приєднання до касаційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання касаційної скарги чи відмова від неї. Відзив на касаційну скаргу. Закриття касаційного провадження.
55. Підготовка справи до розгляду. Межі перегляду судом касаційної скарги.
56. Процедура касаційного розгляду.
57. Підстави для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду.
58. Повноваження суду касаційної інстанції. Судові рішення суду касаційної інстанції. Окрема ухвала суду касаційної інстанції.
59. Підстави для перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

60. Право подати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.
61. Порядок і строк подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.
62. Форма та зміст заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.
63. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.
64. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.
65. Процедура перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.
66. Судове рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами.
67. Обов'язковість судових рішень. Судові рішення, які виконуються негайно.
68. Порядок звернення судових рішень в адміністративних справах до виконання.
69. Виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню.
70. Зупинення виконання судового рішення.
71. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого листа до виконання.
72. Примирення сторін у процесі виконання.
73. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу виконання судового рішення.
74. Заміна сторони виконавчого провадження.
75. Поворот виконання судових рішень.
76. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
77. Визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень – відповідачем на виконання рішення суду.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи навчальний курс, здобувач вищої освіти третього рівня погоджується дотримуватися принципів академічної доброчесності, зокрема:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів;

Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Кодекс адміністративного судочинства: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.

Основна

1. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / І.М. Балакарева, І.В. Бойко, Я.С. Зелінська та ін.; за заг. ред. Н.Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. 312 с.

2. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовніш. незалеж. оцінювання / І.М. Балакарева, М.І. Белікова, І.В. Бойко та ін.; за заг. ред. Н.Б. Писаренко. Харків: Право, 2019. 190 с.

3. Писаренко Н.Б. Засади адміністративного судочинства (сучасний український контекст): монографія. Харків: Право, 2019. 248 с.

Допоміжна

1. Адміністративне судочинство: підручник / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. 2-е вид., перероб. і допов. Київ: Істина, 2011. 304 с.

2. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика : монографія / С.В. Кивалов та ін.; за заг. ред. С.В. Кивалова, Л.Р. Білої-Тіунової. Одеса: Фенікс, 2013. 392 с.

3. Писаренко Н.Б., Сьоміна В.А. Адміністративно-правові спори (удосконалення порядку вирішення): монографія. 2-ге вид., зі змін. та допов. Харків: Право, 2012. 136 с.

4. Віхров О.П., Коверзнев В.О. До питання про критерії розмежування господарської та адміністративної юрисдикції. *Вісник господарського судочинства*. 2011. № 2. С. 110-118.

5. Коверзнев В.О. Дихотомія права як критерій визначення сфери діяльності адміністративного суду. *Юридична Україна*. 2013. № 7. С. 24-28.

6. Коверзнев В.О. Засади розмежування юрисдикції загальних і адміністративних судів України при вирішенні окремих категорій справ. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2013. № 3. С. 62-68.

7. Коверзнев В.О. Розмежування юрисдикції адміністративних і господарських судів України: проблеми теорії та практики. *Форум права*. 2013. № 2. С. 114-121.

8. Коверзнев В.О. Сутність приватних і публічних правовідносин та принципи їх розмежування. *Публічне і приватне право: проблеми методології, теорії та практики: Збірник матеріалів юридичної науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальна юриспруденція»* (м. Київ, 14 травня 2013 р.). Тези наукових доповідей. Київ, 2013. С. 27-31. URL: www.LegalActiviti.com.ua.

9. Сучасні проблеми адміністративного права та процесу: тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 черв. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр.. справ, каф. адмін. права і процесу ф-ту № 3. Харків, 2017. 295 с.

10. Коверзнев В. О. Характеристика окремих засад (принципів) господарського судочинства. *Перші наукові читання пам'яті академіка В.К. Мамутова* : матеріали

круглого столу (8 лютого 2019 р., м. Київ). Наук. ред. В. А. Устименко. НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень, 2019. 264 с.

11. Коверзнев В. О. Про стан забезпечення доступу до суду в контексті імплементації Цілей сталого розвитку в Україні. *Просування поваги прав людини у сфері бізнесу в контексті імплементації Цілей сталого розвитку в Україні* : зб. наук.-практич. матер. / за наук. ред. В. А. Устименка. – Київ : НАН України, Інститут економіко-правових досліджень, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, 2020. 248 с.

12. Корпоративне право: навч. посіб. / О.В. Гарагонич, С.М. Грудницька, Е.Е. Бекірова, Ю.М. Бисага, В.О. Коверзнев [та ін.]; за заг. ред. О.В. Гарагонича, С.М. Грудницької. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 344 с.

13. Коверзнев В.О. Господарсько-правове забезпечення кооперації в Україні: монографія / НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень. Чернігів: ТОВ «Видавництво «Десна Поліграф», 2017. 384 с.

14. Господарське законодавство України: перспективи модернізації на засадах сталого розвитку: монографія / під заг. ред. В.А. Устименка. Київ : НАН України, Інститут економіко-правових досліджень, 2019. 320 с. (*Коверзнев В.О. – розділ 5 «Імплементація міжнародно-правових засад судового захисту прав учасників господарських відносин як гарантія забезпечення сталого розвитку України. С. 217 – 269*).

15. Koverznev Vadym. Implementation of International Legal Principles for Judicial Remedy Of Participants in Economical Relations as a Warranty for Sustainable Development of Ukraine. *European Journal of Sustainable Developman*. 2019. Vol. 8. № 3. P. 369–384.

16. Koverznev Vadym. Main Fundamentals of Economic Judiciary of Ukraine. *European Journal of Sustainable Developman*. 2020. Vol. 9. № 1. P. 34–52.